

Malé tajomstvo

O B S A H :

Na cestu	3
»Pravý život«	8
I. Vo škole abecedárov	11
II. Vo veľkej škole. Čo je podstatné v malom tajomstve?	17
III. Vzorné duše	22
IV. Škola obetavých duší	31
V. Celkom v duchu Marianskom a Eucharistickom	38
VI. Radosný jasot duše	46
VII. Nový život a apoštolát	49

KATOLÍCKE SPISY ČÍSLO 20.

MALÉ TAJOMSTVO

NAPÍŠAL :

P. KASSIAN KARG, O. M. CAP.

S POVOLENÍM CIRKEVNEJ
A REHOĽNEJ VRCHNOSTI

SLOVENSKY VYDÁVA POSOL B. SRDCA
TRNAVA 1932.

Nihil obstat. (Niet prekážky.)

JOANNES KRÁLIČEK, S. J.,
censor dioecesanus.

Imprimi potest. (Smie sa tlačiť.)

Ružomberok, 15. Aug. 1932.

RUD. MIKUŠ, S. J.,
praepos. vprov.

6943/1932. Imprimatur.

Trnava, 18. Aug. 1932.

CAROLUS NEČESÁLEK,
vicarius generalis.

NA CESTU.

725.000, slovom: sedemstodvadsaťpäť tisíc exemplárov knižiek a asketických spisov P. Kassiána Karga, nemeckého kapucína poučuje už nemeckých katolíkov o pravom vnútornom živote. Kľúč pravého vnútorného života podáva nám vo zvláštnej knižočke, pod menom: »Das kleine Geheimnis, der Schlüssel zur Innerlichkeit«. Či môže byť bezvýznamná táto poučná knižočka, čo už v 9 jazykoch pomáha zdokonaľovať duše?! V samej nemčine štrnásť vydanie dosiahlo výšku tristodvadsaťpäťtisíc (325.000) exemplárov. Keď toto vydanie i v slovenčine púšťame na cestu, nemôžeme mať iný úmysel, ako mal pôvodca: kľúčom pravého vnútorného života pomáhať zdokonaľovať seba a pomáhať apoštolovať za duše. Hovoríme všetkým, — píše pôvodca — chceme sa dostať ku každej duši: k rodičom, k učiteľom, k vychovávateľom a ku ich deťom a chovancom; k svetským, laickým apoštolom a ich chránencom. Chceme im dať milý, prostý a účinný

prostriedok na cestu dokonalosti. Najde si tu duchovný pokrm dieťa, ale i starší. Ubolení chorí a trpiaci zas isté potešenie. Ešte i kňaz, a rehoľník a zkusený duchovný vodca uvidí, že i on môže čerpať osov z tejto knižočky.

Práve vernejšie Božie dietky, ktoré vo víre a hluku moderného sveta neraz s krížom neporozumenia, prenasledovania i potupy sa musia boríť na ceste dokonalosti, budú s radosťou vítať ako »evanjeliumovú dobrú zvesť« toto »malé tajomstvo«. Niektorí najdú v ňom spôsob, ako ničíť hlavnú chybu, ako premáhať, kynožíť panujúcu náruživosť; časom sa azda budú môcť po ňom vyšvihnúť i na vyšší stupeň »mystiky«, keď Pán Boh dá, i na »veľké tajomstvo«...

Lojolský sv. Ignác, ako jeden hlavný prostriedok pokroku na ceste dokonalosti, majstrovským spôsobom odporúča nám zvláštne zpytovanie svedomia, po kláštorech všeobecne známy »partikulár«, alebo »partikulárny exámen«. Ale kto by ho neznal už i vo svete, keď si prečítal, čo P. Alfonz Rodriguez o ňom tak jasno píše?! (KRESŤANSKÁ DOKONALOSŤ, Časť prvá, sväzok II. str. 150—190). Keď si »malé tajomstvo« so zvláštnym zpytovaním sve-

domia porovnáme, mohli by sme azda povedať: malé tajomstvo je akoby ľahší spôsob partikulárneho exámenu v »populárnej«, ľudovej forme. Že je to ozaj tak, vidno to i z uvedených príkladov, zo života horlivších katolíkov v Nemecku. Keď sa s milosťou Božou toto »malé tajomstvo« aj u nás ujme, budeme môcť časom príkladmi zo života aj našich verných katolíkov dokazovať, ako požehnano účinkuje milosť B. na zdokonaľovanie vnútorného života a v apoštoláte, práve skrze tento prostý, jednoduchý spôsob »malého tajomstva«.

Ale nezabúdajme ani na to, ako podivne účinkuje na zvedavý ľudský rozum každé tajomstvo! Sám Pán Boh s tajomstvami priťahuje ľudské duše. Aké svätosväté »tajomstvo« je aj On sám jeden Boh vo troch osobách! Aké milé tajomstvo, jeho prevelebná prítomnosť v najsv. Oltárnej Sviatesti! Vie to i sám zlý duch. Preto pokúšal človeka už v raji. A padnul človek práve pre jedno »tajomstvo«. Sadnul mu na lep, a smutne padnul. Boľastné následky toho pádu budeme cítiť do konca sveta. I dnes koľkí padajú pre hriechnu zvedavosť! Zvedavo hľadajú »tajomstvá«, ale nie sväté tajomstvá viery. Vyhladávajú skorej »mystické tajnosti« takzvaných adventistov, spiri-

tistov, teozófov a slepo bežia za všeliakými modernými bludármi falošného mysticizmu, pietizmu, čo tak veľa duší zavádzajú do bludu. No a čože je celý tento falošný poblúdený mysticismus a pietizmus so svojim medovým motívom proti tým pravým nesmiernym pokladom, čo nám naša svätá matka Cirkev vo svätých a spasiteľných tajomstvách pravej viery podáva?! Keby aj títo poblúdení poznali a okúsili raz veľké šťastie, čo sa v malom tajomstve skrýva! Okoľko viac a vo väčšej miere by mohli v malom tajomstve »precítiť«, »prežívať« Krista, ako to ponúkajú a s nahováraním sľubujú svojim zaslepeným a poblúdeným obetiam všetci adventisti a iné v temnosti sa skrývajúce sekty.

A keď vidíme, s akou húževnatosťou a s obetavosťou rozširujú služobníci zlého ducha svoj blud, slovom a tlačou: či sa nemáme aj týmto povzbudiť na väčšiu apoštolskú horlivosť apoštolovať i s malým tajomstvom za duše! Pôvodca tejto knižočky státisíce exemplárov venuje veľkej pomocnej armáde v apoštoláte, »der grossen Hilfsarmee im Apostolat«. Nech i toto slovenské vydanie je novou pomocnou sieťou horlivým apoštolom loviť duše. »Zavez na hlbinu a rozostrite si siete na lovenie«... po-

vedal kedysi Pán Ježiš Petrovi a apoštolom. Rozostrime si sieť i my a s milosťou Božou azda i my zachytíme »veľké množstvo rýb« (Luk. 5, 4—6.) pre Boha a nebo! Sv. Peter, vodca apoštolov a všetkých lovcov duší, Sv. Pavol, Augustín, Dominík, František, Ignác, Vincent, Don Bosko ... i všetké kanonizované a nekanonizované apoštolské duše s presväťou Kráľovnou apoštolov nech nám vyprosia hojnej milosti i na tento apoštolát!

»PRAVÝ ŽIVOT.«

Blahoslavení, čo hladujú a smādia
po väčšej, hlbšej, čistejšej láske
k Pánu Ježišovi...

Je čosi veľkého náš vnútorný život. Ozaj šťastlivý človek, čo sa vie v duchovnom živote na vábnu, velebnú výšku vyšvihnúť. Tak veľa ich je, čo ju hľadajú, hľadajú, a nenajdú; alebo aspoň nie tú pravú. Ako ľudia, na oko pekne urastení, ale vo vnútornej ústrojnosti zakrpatení, biedni bedári. Lekári vravia: slabosti a pľúcne choroby často sú odtiaľ, že ľudia nenaučia sa správne dýchať, hlboko dýchať. Tak to býva i vo vnútornom živote. Badáš duševné suchoty, lebo nevieš v duchovnom živote správne dýchať! *Hej, veru tak!*

Od doby hlboko rozjímavých ľudí, stredovekových mystikov, zabudli ľudia duchovne správne dýchať. Mysleli si, že človek, kresťan-katolík žije i tak v čerstvom ovzduší živého náboženského života. V jednotlivých modlitbách, pobožnostiach a ná-

božných cvičeniach zabudli na veľký ľah, na *vyšší smer*: na spojenie, na *sjednotenie človeka s Bohom*. A to je to dýchanie, správne dýchanie, hlboké dýchanie duše! *Toto sa volá »Malé tajomstvo«*.

Na toto malé tajomstvo zabúdame i my! Preto treba nám *toto najhlbšie* znovu vyhľadať z najhlbších hlbín. Treba ukázať, ako to hlboké dýchanie duše, nábožensky hlboko zachytá človeka, ako ho preinačuje, napravuje, obracia, blaženým robí, na vyššie stupne dvíha; ako ho zachycuje na ceste vnútorného života, ako mu otvára nové žriedla, ukazuje čarovnú silu a krásu nášho svätého náboženstva v jasnom lesku. Takto vodí dušu s vífazstva na vífazstvo a *vypestíva malých svätých* všade, počnúc od mládeže až po duševne zralých; ba aj na rehoľnícke a kňazské duše hlboko účinkuje a *ozaj ide za vždy väčším oslávením P. nášho Ježiša Krista*.

Mnohé duše dostaly už do kolísky, ako-by veno, veľa-veľa ideálov. Aká škoda, že tieto u mnohých sa neuskutočnia! Nemajú kľúča! Nikto im neotvoril tajné pokladnice hlbšieho duchovného života, preto ostávajú mizerne zakrpatené. Mnohí, čo sa konečne na istom vlastnom spôsobe náboženskej čin-

nosti ustálili, ktorých daktorí posmievači menej pochlebne »modleníkmi, svätuškármí« prezývajú — mnohí z nich boli by sa stali vysoko ideálnymi, obetavými, hlboko vnútornými ľuďmi, keby boli mali ten pravý kľúč, a azda i dobrý návod a vodcu... Koľko »nešikovnosti, nemotornosti«, ba ako daktorí svätí ich menovali, — koľko »svätých hlúpostií« (svätý farár, Ján Vianney!) boly by si ušetrily tieto dobré, zlaté duše, keby práve pre nepoznanie pravého kľúča a im primeranej cesty neboly ostaly v biednom zakrpatenom stave!

Nech si nikto nemyslí, že vysvetľovanie, ktoré prinesieme vychováva azda dáke »rojčiace«, alebo farizejsky pokrytecké duše. Práve tento spôsob zvnútornenia duchovného života kroz dôslednú vytrvanlivosť a kroz obety, ktoré prichodí priniesť, železnou prisnosťou prenasleduje každú falošnosť, všetku neúprimnosť; a konečne donucuje dušu zdravým úsudkom veci súdiť, rozdeľovať, rozhodnúť sa. Všetké duše, čo sa v malom tajomstve verne cvičia, osvojujú si *dar vedieť akosi rozoznávať duchov.*

Takto chceme s radostným očakávaním vstúpiť do nových pokladníc.

I.

VO ŠKOLE ABECEDÁROV.

Vo sv. Evanjeliume čítame, ako postavil Pán Ježiš raz dieťa medzi apoštolov, ukazujúc im ho za vzor, akí majú byť. Postavme si aj my dieťa zo školy začiatočníkov medzi čitateľov za vzor:

Margitka, dvanásť ročné dieťa z Rheinlandu, vyvolila si ako tajomstvo tento krásny vzdych: »Ježišu, ja Ťa milujem«! Keď sa ráno zobudí, prvá jej myšlienka je milé tajomstvo: »Ježišu, ja Ťa milujem«! To si verne zachováva, keď vstáva, keď sa oblieka. Pritom je vždy rozradovaná v srdci. Keď ju tak kedy-vtedy matka prekvapí, len tak žiari od radosti. Prv to bývalo ináč. Neras už ráno ukazovala zvráštenú, nemilú tvár. Odkedy si zná malé tajomstvo, nerobí to nikdy. Od rannej modlitby po raňajky cvičí sa v ňom aspoň desať ráz v srdci, nehýbajúc perami. Keď ide do kostola, do školy, často si myslí naň. Kto ju vidí, raduje sa a myslí si: Je to ozaj milé dieťa, tak prehlbené, tak sobrané! Hej, hej, to malé tajomstvo! Vo škole je Margitka veľmi pozorná a usilovná. Učiteľka rada ju má ako jednu z najlepších a najmilších žiačok.

To predtým tiež nebolo vždy tak! Za učobných hodín, pravda, nemôže tak často na svoje tajomstvo myslieť. Ale po škole, keď ide domov, koľkokrát sa jej môže tešiť Pán Ježiš, keď z jej detinského srdca zas počúva milý vzdych: »Ježišu, ja Ťa milujem«! Ešte i keď úlohy robí, pri čom iné deti bývajú mrzuté, nechutné, popretkáva si prácu svojím malým tajomstvom. Je aj poslušná, lebo si myslí: Veď inak nemohla by som povedať: »Ježišu, ja Ťa milujem«! Sama matka sa jej čudovala, a s obdivom sa jej raz pýtala: »Margitka, odkiaľže je to? Veď prvej si nebola taká dobrá«. Margitka sa len usmieva, ale tajomstvo si ešte nepre-zradí. Medzi deťmi je vždy bystrá, milá a veselá. Hru nikdy nepokazí. Predtým mala svoje mušky, bývala hlavatá aj trocha žiarlivá. Ale tieto chyby už celkom premohla. S akousi útlou dôslednosťou, ako by sa to skoro samo sebou rozumelo, prináša Margitka často drobné obety. Veď to ona dobre cíti a je presvedčená, že: *Malé tajomstvo musí sa s malými obetami spojovať!*

Ako na strome drevo a kôra, tak patria spolu malé tajomstvo a malé obety. Malé obety sú ako soľ, čo dávame do polievky. A polievka len tak bude chutná. Príležitosť

na *malé obety* mávame ozaj často! Na príklad: ráno hneď vstávať, rodičom, bratom-sestrám pomáhať, raňajky leci-kedy neocukrovať, robotný deň sv. omšu slyšať, nemaškrtiť, keď nás smädi, zaraz nepiť, do zrkadla zbytočne nepozierať, cez oblok zo zvedavosti sa neďívať, neľúhať, nedohadovať sa, vo škole iným deťom z chleba dožičiť, otca-matku na prvé slovo poslúchnuť, a keď urobíš, čo ti kázali, opýtať sa: či ešte môžem dačo poslúžiť?, úlohy zaraz zhotoviť, napriek nikdy nerobiť, zo školy domov idúc Sviatostného P. Ježiša v kostole navštíviť, večer, keď matka káže, načas chodiť spať, atď...

Dakedy matka i prísnejšie zkušala Margitku, sama to nevediac. A tu sa jej tajomstvo zas skvelo dokázalo.

Bol práve jarmok. Spolužiačky skoro všetké mohly si jarmočisko poprezierať. Margitke to matka zakázala. Predtým bola by sa strhla v jej duši pre toto i víchrica, azda i dva dni bola by hlavato mlčala. Ale i teraz jej pomáhalo malé tajomstvo. Pomyslela si naň, a matke na obdiv veselo sa prešvihla cez ťažkosti a obety, hoci ju to trhlo.

Margitkinej povahe dodáva zvláštnu čarokrásu, že už teraz prejavuje vyvinutý útly smysel pre čistotu, a pre apoštolovanie.

Kým iné deti si ani nevšimnú isté neslušnosti a ľahkomyselnosti, ona je v tom vždy ozaj svedomitá. A nato ju zas len malé tajomstvo vychovalo. Predtým mávala matka často príčinu ju napomínať. Teraz už nemusí. Margitka vie, že má byť anjelsky čistá. Veď ináč nemohla by povedať: »Ježišu, ja ťa milujem«!

Tak veľmi si miluje Margitka to svoje tajomstvo a jeho blahé účinky, že sa usiluje aj iným deťom ho odporúčať. Dve-tri malé priateľky má už pod opaterou. Svojím detinským spôsobom všemožne sa usiluje vstúpiť im veľkú lásku k Pánu Ježišovi. Kým div, že už i na väčších a na starších stále výborný dôjem robí.

Raz bola Margitka na prázdninách u istej rodiny. Bývaly tam s ňou i deti, rovesnice. Aká radosť mohla to byť Bohu i anjelom, vidieť, s koľkou horlivosťou sa usiluje Margitka svoje malé rovesničky s malým tajomstvom oboznámiť, zaň oduševňovať, aj na malé obety povzbudzovať. Tá rodina bola celá zadivená a s radosťou opakujú: »Odvtedy sú naše deti celkom iné«. *Takto si vydobývalo malé tajomstvo nie malé, ale ozaj veľké víťazstvo už v tejto detinskej duši!*

Príklad malej začiatočníčky, našiel nasle-

dovníkov nielen medzi deťmi, ale i v ústavoch, v kláštoroch a radosťou naplnil veľa duší. »Veru, ak nebudete jako maľučkí...
 »Mt. 18, 3! ...

Na konci spomenieme prosvučkú, ale krásnu udalosť, čo zachytá srdce a ozaj jasno ukazuje hĺbokosť slov Spasiteľových: »Veru povedám vám, ak nebudete jako maľučkí ... !«

V Nemecku, v kraji Švábskom, naučila istá učiteľka dietky cvičiť sa v malom tajomstve. O krátko badala výborné účinky.

»Príklad Aničky a Margitky« — takto mohla písať — »taký povzbudzujúci dôjem robil na mojich malých žiakov, že som sa sama len povzbudiť mohla. Samé dietky mi rozprávajú, ako im pomáha prešvihnúť sa cez ťažkosti táto myšlienka: »Môj Ježišu, ja Ťa milujem«! Tak: keď vstávajú, — keď častejšie chcú chodiť na sv. omšu — keď sa chcú v kostole nábožne a soslbianou myslou modliť — boľasti trpezlivo znášať — radi poslúchať, — bojazlivosť premáhať — iným obetavo na pomoc bežať — Božské Srdce Ježišovo so zvláštnou horlivosťou uctiť, k Nebeskej Matke Marii s veľkou detinskou láskou sa pritúliť, atď...«

»Moje žiačky kúpaly sa raz v Dunaji. Tu celkom neočakávano vhlúpne jedna do hľbi-

ny a už sa začína i topiť. . . Druhá osemročná v tej chvíli volá na ňu: Pomysli si na malé tajomstvo! Tretia väčšia zas priskočí jej na pomoc a vytiahla ju na breh. Pritom obidve sa stále modlily: »Ježišu, ja Ťa milujem! Aká odmena za dôveru!

Vo Frankskom kraji zas dvanásť ročný Anton sa dokázal usilovným v cvičení malého tajomstva. Jeho tajomstvo bolo: »Ježišu, ostávaj v mojej duši! Už od prvého sv. prijímania stále sa cvičil v ňom. A to ho ozaj vychovalo na pravého Alojza. Ako miništrant ukazuje sa tak zralý a horlivý, že aj jeho duchovný otec zvláštnu radosť nachádza v ňom. Zaiste bude kňazom. Veď už teraz s veľkou radosťou »slúžieva svätú omšu, a to spievanú« pri svojom domácom oltárik. Sestrička mu zas musí miništrovať. Nechodí s kyslou tvárou a s ovisnutou hlavou; ale je vždy čerstvý, bystrý, veselý a hlbokonábožný. A takýchto chlapcov mohlo by viac byť, keby im daktó odkryl malé tajomstvo.

Hľa, už i malá škola počiatočníkov, abecedárov, koľko nám pomáha oboznámiť sa s malým tajomstvom; ale hneď tu ďalej ešte o veľa jasnejšie ho spoznáme, až nás to prekvapí.

II.

VO VEĽKEJ ŠKOLE.

ČO JE PODSTATNÉ V MALOM
TAJOMSTVE?

Pán Ježiš dobre poznal ľudskú dušu. Preto prinášal najprv podobenstvo a príklad, a potom z toho dával poučenie. My ako jeho učeníci, tiež nemôžeme to lepšie spraviť. Malá škola abecedárov už nás veľa poučila v podobenstvách a v príkladoch. Teraz môžeme o krok ďalej ísť a do podstaty malého tajomstva vniknúť.

Malé tajomstvo je dýchanie duše. Vyvoľíme si ktorúsi myšlienku, vzdych; nakoľko možno krátky, srdečný, a svojmu duchovnému životu primeraný. Asi tak, ako u Margitky: »Ježišu, ja ťa milujem«! Tento má byť potom základným »tónom duše, základnou myšlienkou. Častým opakovaním cez deň — pravda, nie mechanicky, alebo nasilu, ale s chuťou, s láskavou vytrvanlivosťou — má nám potom pomaly prejsť do mäsa, do krvi.

Môžeme si voliť (ale nemusíme) aj strelnú modlitbičku, odpustkami obdarenú, na príklad: »Všetko pre teba, najsvätejšie Srd-

ce Ježišovo«. »Ježiš, Maria, Jozef, vám darujem srdce svoje, dušu svoju«! atď... Tu môže každý ísť svojou cestou, svojským spôsobom. Uvedieme len niekoľko myšlienok, čo sa hodia na malé tajomstvo:

»Ježišu, milujem ťa«!

»Ježišu, chcem ti robiť radosť«!

»Ježišu, ty ma miluješ«!

»Ježišu, nosím ťa hlboko v srdci, buď so mnou«!

»Ježišu, ostávaj mi v duši«!

»Ježišu, darujem ti kroz Mariu, svoju hlbokú panenskú lásku«!

»Ježišu, chcem byť tvojím apoštolom«! (tvojou apoštolkou).

»Ježišu, chcem ti byť verným«!

»Ježišu, chcem sa tebe a za teba obetovať«!

»Ježišu, môj láskavý bratu, ty ma miluješ«!

»Ježišu, prijmi odo mňa túto obeť«!

»Či smiem, či môžem môjmu drahému Ježišovi odoprieť túto obeť«?

»Ježišu, radšie smrť, ako tebe neverným byť«!

»Najsvätejšie Srdce Ježišovo, v tebe dôverujem«!

»Dobrý Pastier, milujem ťa s tvojou Matkou«!

Voľme si teda po zralej úvahe, svojmu stavu, smýšľaniu, celému duchovnému životu primeranú myšlienku, zodpovedný vzdych. A v tom potom dlhší čas vytrvať! Nechceme, pravda, povedať, že by azda nebolo slobodno vzdych niekedy i premeniť. Široké srdce a široká sloboda i tu viac nám pomáhajú, ako hocijaká trápna akurátnosť, vymeraná úzkostlivosť! Veď práve malé tajomstvo má nám byť pomaly mostom na milý rozhovor (kollokvium) s Pánom Bohom. Má sa stať rečou nášho vnútorného života. A táto reč má všelijaké spôsoby. Láska je ozaj vynajdivá!

Umenie malého tajomstva je v tom, že všade a vždy, kde a kedy nám slobodno mať svoje slobodné myšlienky (zdôrazňujem: »slobodné«!) vždy v rámci svojho malého tajomstva dýchame duševne. A v tom nám nesmú potom prekážať nijaké vrtochy, ani viac-menej príhodné alebo nepríhodné chvíle v našom duchovnom živote.

Keď zdôrazňujem »slobodné myšlienky«, myslím tu na tie chvíle, zamestnania, zotavenia, kde a kedy nám neprekážajú iné myšlienky ako pri povinnej práci a predpísaných povinnostiach. Robotník ešte aj pri mechanickej robote musí pozorovať —

myšlienky sú mu viazané. V domácnosti, v kuchyni, pri hladení bielizne treba ozaj pozor dávať — myšlienky sú viazané. A keď učiteľka od ôsmej do dvanástej vyna- učuje v škole, či sa môže od nej žiadať, aby popri tej práci ešte aj iné myšlienky pesto- vala? Stačí jej dobrý úmysel (práve na to je malé tajomstvo!), čo si pred hodinami urobila, aby všetké tieto štyri hodiny po- svätila. Ale potom po škole, alebo tu i tam aj medzi hodinami, na chodbe, po ulici, na prechádzke, keď sa zotavuje, tam všade možno ozaj dobre sa cvičiť v malom tajom- stve. Tam sa ukazuje potom i horlivosť. To je až vtedy ozaj pekne. No a keby da- kto na začiatku niektoré chvíle nevyužil — to neškodí. Dajme si na to času, veľa času, len netrafme trpezlivosť! So svätou tvrdo- šíjnosťou a železnou dôslednosťou vždy znova začínať, kým nám celkom neprejde do krvi.

Celkom zvláštnu váhu kladme na to, aby sme sa vtedy, keď človeka (a čo by bol najviac zamestnaný) nič nevyrušuje — teda *ráno a večer* — verne cvičili.

Tieto ranné a večerné cvičenia sú akoby dva háčiky, aby sme si mohli na ne zavesiť pre ten deň nepretrhnutú niť ma- lého tajomstva. Bez háčikov nieta niti,

bez niti spojenia. No, a po veľmi robotnom dni budeme sa ozaj radovať, keď si duša večer zas môže vydýchnuť. A práve tu sa ukazuje Spasiteľ zvláštno štedrým. To radostné dýchanie duše, to naše spojenie s Pánom Bohom, ten vždy krajší, jadrnejší, vždy bohatší a šlachetnejší stav našej duše.

Vytrvať, pravda, musíme, *nielen mesiace, ale i roky*. Rovnako vážne je, aby sme si s malým tajomstvom spojili akéhosi *útleho ale i stáleho* ducha obetavosti. Ale rozraduj sa už, duša, zavýskni si od radosti! — Našla si kľúč do Božích pokladníc.

Nezabúdajme, že »malé tajomstvo« len v tomto svetle a v takomto objasnení je novou vecou. Pánu Bohu verné duše, svätí ľudia ho už dávno znali a usilovne sa v ňom cvičili. Boli to ľudia jednej myšlienky. Táto myšlienka im hýbala city, túžby, slová, skutky. Okolo tejto sa im koncentroval, sústredňoval celý život. Tak sv. Alojza pohýňala vždy táto myšlienka: »Čo mi to osoží pre večnosť?« Životu sv. Františka Xaverského zas táto večná pravda dávala smer: »Čo osoží človekovi, keby i celý svet získal, ale na duši by škodu utrpel?« (Mat. 16, 28.) A kto by neznal heslo života sv. Ignáca z Lojoly: »Všetko na väčšiu slávu Božiu!«

Svätú Tereziu zas táto myšlienka oduševňovala: »Trpieť, alebo zomrieť!« Sv. Jána s Krížom zas: »Trpieť a opovrhnutým byť pre teba, ukrižovaný Ježišu!« A celý život sv. Františka Assiského či sa nevyjadruje v jeho hesle: »Boh môj a všetko moje!«

Ozaj dobre sa hodí i na malé tajomstvo poznámka sv. Ignáca, čo v knižke o duchovných cvičeniach tak významne hlboko napísal: »Nie veľa vedieť nasycuje dušu, ale precítiť a duševne ochutnávať to, čo sa vie.«

III.

VZORNÉ DUŠE.

Slová poučujú, príklady priťahujú. Toto príslovie ostane vždy pravdivé. Už sa skoro obávam, že som sa poučovaním priveľa zaoberal. Preto berme teraz čosi zo života — pre život!

1. *Istý šlachetný priateľ* vyvolil si toto tajomstvo: »Ježišu, ostávaj mi v duši.« Od začiatku sa mu to tak zapáčilo, že sa už roky cvičí v ňom. Veď keď duša mužského sa do niečoho veľkodušne chytí, vtedy potom chce aj vytrvať . . . Istý kňaz ho s tajomstvom obznámil, ako sa má cvičiť, no a dobrý priateľ výborne napredoval. Prvej bol taký stredný remeselník, ako tofík, onedlho stal sa však vo svojom odbore majstrom. »Ježišu, ostávaj mi v duši.« S týmto heslom spojoval sa s Pánom Bohom pri robote. Nik nevedel o tom. To bolo jeho tajomstvom. Predtým sa miešal

do ľahkomyseľných rečí. Teraz sa mu za-iskria oči... a *mlčí!* Predtým si nerobil výčitky, keď sa meno Božie brávalo nadarmo, teraz — pokazí sa mu čosi pri robote (čože urobia iní?) — *on mlčí.* »Ježišu, ostávaj mi v duši.« Predtým usmieval sa, keď sa kamaráti necudno shovárali a dohadovali, teraz vždy bráni a chráni poctivosť dievčat a žien. Môže sa mu hociktoré dievča sveriť, každú ochraňuje ako vlastnú sestru.

Hej, hej, to malé tajomstvo! Či to nebol krásny, smelý skutok chlapecký, keď sa tomu priateľovi podarilo vtedy za prevratu — samému — len s pomocou druhého priateľa — prekaziť bezbožnú, protináboženskú organizáciu, čo sa práve mala zo sedemadvadsať chlapov zorganizovať?!

V našom čase práve chýba ozajstných, pravých mužov. Nie akoby azda menej mužských sa rodilo. Ale primálo sa ich účinne rodiť znovu »z vody a z Ducha Svätého«. (Ján 3, 5.)

Dajte mužskému ozaj hlbokú myšlienku, ako je malé tajomstvo, a stane sa apoštolom pre P. Ježiša!

2. *Fabrická robotníčka* z M. stala sa nedávno žiačkou vo cvičení malého tajomstva. »Až odvtedy« — píše sama — »za-

čala som žiť. Môj život stal sa mi naraz cennejším, jasným. Teraz som sa Pánu Bohu celá *obetovala za obrátenie hriešnikov*. Keď tak vo fabrike pracujem a pomyšlím si na svoje tajomstvo: *»Všetka láska môjho srdca tebe patrí, Ježišu!«* — vtedy v mojom biednom srdci rozpáli sa mi oheň lásky: chcela by som sa stať apoštolkou a volať všetkým, aby tiež toto robili, čo ja, a tak sa takí šťastliví stali, ako ja týmto malým tajomstvom.◀

◀Neraz musím pracovať s ľahkomyselnými robotníkmi, s ničomnými ženami, ba i s necudnými dievčatmi. Tak sa mi zdá, akoby tieto mali radosť, že sú zkažené a že aj iných môžu pokaziť. Na šťastie nie sú všetky také. Ich necudné reči počúvať, to mi je akoby ma bičovali; to nestydaté chichotanie ako pekelná hudba. Ale vytrvám. Malé tajomstvo dáva mi neobyčajnej sily. A večer aká je len moja radosť, keď som sama s drahým Ježišom a nik nás nesmie mýliť. Aká radosť, že môžem potupeného Ježiša tešiť, ako kedysi Veronika na krížovej ceste. Vtedy, až kým nezaspím, rozprávam drahému Ježišovi všetko, čo som prežila cez deň a nik nevie, aká šťastlivá som vtedy. Srdce mi prekypuje povďačnosťou popri starostiach, lebo Pán dá-

va mi okúsil slasť a krásu vnútorného života. Po denných krížoch a ťažkostiach je mi to ozaj bohatá náhrada.« — Takto hovorí prostá, úprimná fabrická robotníčka; pravda len, keď sa usilovne cvičila v škole malého tajomstva.

3. *Z dedinského života.* Ako podivne účinkuje Božský Umelec týmto malým tajomstvom i v najprostejšej duši, svedčí zasvedoctvo sedliačky-robotníčky. Takto píše: »Nikdy by som nebola myslela, aké radosti skrýva v sebe vnútorný život. Len teraz to zkusujem. Moje tajomstvo je: »Ježišu, tebe venujem celú lásku svojej mladosti.« Ráno, keď sa prebudím, to mi je prvá myšlienka. Potom ju opakujem, keď sa obliekam, umývam, usporiadam, až kým po rannej modlitbe do roboty idem. Niekedy mi to tak hýbe srdcom, že i pri rannej modlitbe sotva môžem čosi iného povedať, ako len malé tajomstvo opakovať. A tak sa mi zdá, že predtým pri mnohých modlitbách a nábožných cvičeniach nebývala som taká sobraná a prehĺbená, ako teraz, keď sa menej slovami modlím a tieto častejšie a s väčšou sobranosťou a znovu opakujem. Nijaká robota mi je nie taká chatrná, žeby som pri nej — aspoň tak myslím — nemohla chváliť môjho drahého

Ježiša. Preto som najradšej na roli alebo v lese sama. Takto mi je Pán Ježiš najbližšie, a môžem sa s Ním shovárať. Každý kvietok, každá bylina, každý strom mi o Ježišovi hovorí. *Tam som šťastlivá vždy, ozaj šťastlivá.* Lecikedy pri robote si aj kľaknem na chvíľku a klaniam sa Pánu Ježišovi, — Duchovný Otče, a viete, kde? — Vo svojom srdci! Veď viete, že som prosila Pána Ježiša, aby mi stále býval v srdci. Preto mi je to vždy zvláštnym znakom Jeho lásky a pozornosti, keď ma samotnú pošlú do roboty.«

Hľa, ako múdre hovorí, aký *prehĺbený, vnútorný duchovný život* dokazuje týmito slovami neučené dedinské dievča! Či je to nie činnosť sv. Ducha v škole malého tajomstva?

Ale počujme ju ďalej.

»Keď s inými spolupracujem, nedám to tak spozorovať, že som zahĺbená v Pánu Bohu. Moje tajomstvo patrí mne a môjmu Ježišovi. Radujem sa, že iní ani netušia, o čom rozmýšľam. — Od kostola bývame ďaleko, preto len niekedy sa dostanem k sv. prijímaniu. No, predsa, keď si k svojmu tajomstvu: »Ježišu, tebe venujem celú lásku svojej mladosti.« — toto doložím: »Spoj ma so sebou« — akosi cítim účinky

sv. prijímania. Či je to nie ozaj to duchovné sv. prijímanie? — Takto sa mi vodi deň po deň. Ozaj som šťastlivá, Otče duchovný, a povďačná Pánu Bohu za všetké dary. Večer zas len to tajomstvo je moja ostatná myšlienka. Niekedy nemôžem hneď zaspaf. Sila lásky je priveľká. Ale o tom nevravím nikomu. Nerozumejú ma. Niekedy zas, keď sa v noci prebudím, znovu si opakujem moje tajomstvo: »Ježišu, tebe venujem celú lásku svojej mladosti.« Tak sa mi pozdáva, akoby ma sám Ježiš zobúdza, aby zas mohol počuť tento môj vzdych. No, a o tomto tým menej smiem iným hovoriť. Mysleli by si, že sa bláznim. Radšie mlčím a nič nehovorím, aby mi neodobrali moje šťastie. Radujem sa, že viem, že som na dobrej ceste. *Sám Pán Ježiš mi to dáva vnútorne na vedomie a znakmi svojej lásky a pozornosti mi dosvedčuje, že ma miluje a ja Jeho.* To mi stačí. — Ale chcem byť vždy povďačná i tej kňazskej duši, ktorá mi otvorila a ukázala tieto požehnané poklady.«

Či mám ešte poznamenať, že toto dedinské dievča ozaj má jasné oči a čisté srdce? Veď to vidí každý z toho, čo čítal.

4. *Kňazská duša.* Istý duchovný otec zas toto píše: »Učil som deti, ako mi to

bolo možno, obznámiť sa s malým tajomstvom. Tak sa mi to páčilo a začieralo mi do duše, že i sám som si vyvolil taký vzdych: »*Spasiteľu, tebe venujem celú svoju kňazskú lásku!*« — A môžem sa priznať s povďačnosťou: malé tajomstvo obohatilo aj mňa. Táto myšlienka všade so mnou chodí. Pravdaže najprv som musel ja za touto myšlienkou dôsledne ísť, kým už sama ide so mnou. Ba už celú svoju duchovno-pastiersku činnosť staviam si na tento základ. Niektorým chlapom, čo sa mi na to súci zdajú — medzi štyrma očami, keď sa s nimi zaoberám — vrelo odporúčam, aby si vytrvalým cvičením ustálili v duši túto myšlienku: »*Ježišu, tebe oddávam celé svoje mužské srdce!*« Ženám zas odporúčam, aby si vybraly za malé tajomstvo toto: »*Ježišu, tebe darujem všetku lásku, čo moje srdce len objasť môže.*«

Aj keď len niektorí príjmu dobrú radu a uskutočnia to, nepracoval som nadarmo. Mám už vo farnosti *matky*, čo samé priúčajú *dietky* na malé tajomstvo. Sú i väčšie *dievčatá*, čo sa po príklade Kláry Boscherovej* s priateľkami rozprávajú o ve-

Klára Boscherová, slúžka, horlivá kongreganistka a vzorná apoštolka, žila v Nemecku, na začiatku tohoto storočia. 15. sept. 1900 sa narodila

ciach vnútorného duchovného života. A koľko ráz výborne poučia a nacvičia mladšie! Máme i *mládencov*, čo mi predtým cudzí boli, ale dnes pôjdu i do ohňa za katolícku vec!

Kto spočíta duše, ktoré by sa mohli kňazskou horlivosťou práve malým tajomstvom obohacovať a šťastlivými robiť?! Daj Bože Cirkvi svätej *čím viac takých horlivých kňazov*, čo i v tomto smysle budú »kňazi po vzore Božského Srdca! A z farnosti takýchto kňazov zas koľké »*kňazské duše*«, to jest koľkí *ľudia s kňazským smýšľaním* môžu pochádzať!...

5. *V kláštore*. Malé tajomstvo už i po kláštoroch razí si cestu. Poznáme rehoľné domy, čo si skoro celkom v duchu malého tajomstva sriaďujú duchovný život a už vidia jeho hojné požehnané ovocie. Dovedčuje to predstavená jedného takého domu. Hovorí, že v tom kláštore rehoľný

a 19. júna 1919 vo sviatok Božieho Tela zomrela v povesti svätosti. Zpružinou a hýbadlom jej dokonalého života bolo tiež len malé tajomstvo. Premenlivo mávala ako tajomstvo tieto vzdychy: »Všetko pre teba, Ježišu!« alebo: »Všetko z lásky k tebe!« Inokedy zas: »Veľmi ťa milujem, Ježišu!« — Jej životopis napísal pôvodca nemeckej knižočky o malom tajomstve: P. Kassian Karg, O. M. Cap.

duch nikdy nebol tak dobrý, ako odkedy sa všetké sestry cvičia v malom tajomstve. Či je to nie krásne svedoctvo samému Spasiteľovi od tej predstavenej?

Kuchyňskej sestry pýtala sa raz, tak medzi štyrma očami istá mladšia *kandidátka*: »Ale sestrička, akože môžete všetko tak mlčanlivo znášať, keď vám toľko dohovárajú, aj vtedy, keď ste bez viny? Neviem to ozaj pochopiť. Poučte ma, prosím.« Sestrička srdečne sa jej zdôveruje, že už dávnejšie sa usilovne cvičila v malom tajomstve. Preto vysvetlila podrobne i kandidátke, ako ľahko sa možno cvičiť v čnosti pomocou malého tajomstva. Akoby zvláštne B. požehnanie bolo na ňom. A malá kandidátka s radosťou povie: »*No, to sa musí aj mne podariť!*« — Aj sa jej to podarilo, ozaj na väčšiu radosť a slávu Pánu Ježišovi!

6. *Istý žiak, gymnazista v meste M.* vyvolil si za tajomstvo: »*Ježišu, chcem byť твоjim apoštolom.*« Dávno som ho poznal, ale o jeho tajomstve som nevedel. Jeho výstup a celé spravovanie predsa prezradzovaly, čo dobrého sa skrýva v jeho duši. Neskôr aj ako vysokoškolák požehnano a veľmi zdarne apoštoloval. Akoby čosi z ohnivého apoštolského ducha sv. Pavla bolo v ňom! Apoštoloval i vo vojne, v streleckých

zákopách. Ako poručík hrdinsky zomrel. Jeho vojaci pri hrobe slzy ronili nad ním. Veď tak ho radi mali, za neho boli by šli aj do ohňa. Vždy len s úctou si ho spomínajú. Jeho tajomstvo, jeho smýšľanie ešte stále požehnano účinkuje medzi nimi!

7. *Vo špitáli.* Len nedávno — rozpráva ktosi — operovali ma na hrdlo. Neuspali ma. Sama operácia to vyžadovala. Hlavný lekár sa veľmi radoval, že som ani raz nezastonal, nebedákal. Vopred som si zaumienil, z lásky k Pánu Ježišovi a na pokutu za hriechy, nijak nedať na javo, že trpím. A s pomocou môjho malého tajomstva sa mi to aj podarilo. Hlavný lekár nestačil ma chváliť a ja som sa tiež radoval pre Ježiša, ktorý mi nato sily dal. Ozaj ako neopísateľne krásne a velebné je to užšie vnútorné spojenie s Pánom Bohom! Sám Ježiš je mi bratom!! Či sa to dá ozaj pochopiť?«

Ale nechajme už príklady. Nateraz stačia. Máme ešte veľa iného povedať.

IV.

ŠKOLA OBETAVÝCH DUŠÍ.

Bez obety nezvíťazíš ani nič nedosiahneš! Tak je to i vo svetských i v duchovných veciach. Dobre to vedia synovia sve-

ta, preto často i veľké obety prinášajú, aby len obsiahli svoj cieľ. Máme sa im dať v obetavosti prevýšiť? Preto znovu a znovu zdôrazňujeme: *cvičenie v malom tajomstve musíme spojiť s veľkou pohotovosťou na obety, s veľkou obetavosťou*. Bez toho ani s malým tajomstvom nebudeme sa môcť zdokonaľovať! Videli sme to už z príkladov malých začiatočníkov. Hej, už malí žiaci vycítili, že malé tajomstvo spojuje sa s obetou, preto sa usilovali malými primeranými obetami pestovať v sebe oheň lásky. Veď v duchovnom živote niet nijakých čarovných síl, alebo bylín, čo by človeka bez námahy, bez sebamŕtvenia zrobily svätým. Kto by čosi takého odporúčal, alebo sa mýli, alebo iných chce oklamať. Či nie to hovorí aj »Nasledovanie Krista« I. 25, 51.: »*Tolko sa budeš zdokonaľovať, koľko sa budeš premáhať!*«

Ale tu ešte zvlášť musíme i to prizvukovať, že už i samo cvičenie v malom tajomstve môže vyžadovať od nás nemalé obety. Možno, že sa daktó i pozastaví na tom — keď si myslí, že malé tajomstvo je tak veľmi prostučké, bez obety, bez ceny...

Sotva sme sa začali v malom tajomstve cvičiť, azda celkom neočakávane, skôr ako-by sme si mysleli, prídu na nás chvíle, ho-

diny ospanlivosti, farbavosť, azda i duševné suchoty. Toto nás iste neminie! Z toho potom nastáva nechuf, ba odpor proti duchovným veciam, i proti malému tajomstvu, v ktorom sme sa s toľkou radosťou, s toľkou nádejou začali cvičiť. Tieto »mračná«, krušné chvíle, táto »kríza« *duchovného života* z Božieho dovolenia skôr-neskôr prídu i na nás. A vtedy to cvičenie, čo nám bolo také prosté, milé a ľahké, naraz sa nám pozdáva ťažké, skoro neznesiteľné. Sám Pán Ježiš prežil také chvíle na vrchu Olivovom, keď sa Jeho ľudská príroda triasla pred kalichom utrpenia, ktorý Otec Nebeský Synovi svojmu pripravil. To bol ten kalich, po ktorom Pán Ježiš v čase duševnej potechy túžobne túžil. Teraz v úzkosti na vrchu, taký bol ustatý, vyčerpaný, k zemi pritlačený, že sotva sa môže modliť, ale stále si tiež akoby svoje »malé tajomstvo« opakuje: *»Otče, nie ako ja chcem, ale ako ty.«* (Mat. 26, 39.) V podobnej duševnej ťažkosti nasledujeme tento Božský príklad. Ale neustávať! Ani vtedy, keby sme azda zubami mali škrípať v duševnej úzkosti a boľasti. Veď práve v takej zkuške sa ukáže, či je naše malé tajomstvo ozaj čosi hodné, a či len falšované, bezcenné.

Môžeš mať v duchovnom živote i také chvíle, že sa skoro ani neopovážiš vzdychnúť si: *»Ježišu, milujem Ťa!«* Tak nehodným sa cítiš, že cit nehodnosti skoro udukuje v tebe slovo, akoby sa protivil, že sa tak dôverne opovažuješ prihovárať sa k Spasiteľovi. — Dobre. Keď už ozaj tak nehodnými sa cítime, celkom dôverne povedať: *»Ježišu, milujem Ťa!«,* zmeňme si niečo na tom vzdychu, a povedzme si nášmu Spasiteľovi: *»Ježišu, daj, aby som Ťa miloval!«* Alebo: *»Keby som Ťa len mohol milovať!«*

A keby sa ti azda už ani to nedarilo, a *príde ti čas »čiernej noci«,* ako to učitelia duchovného života menujú, čo budeš robiť? V tomto prípade na kratší-dlhší čas neostáva ti už iba jedno tajomstvo, do ktorého sa ešte môžeš zachytiť a ktoré Ťa ešte môže nad priepasťou udržať a zachovať. A to je *tajomstvo: celkom sa podrobiť vôli Božej: »Pane, ty vieš!«* A predsa v týchto prostých slovách skrýva sa celkom zvláštna potecha a podivná sila. Práve skrze tieto slová sa nám objasní, že i táto zkúška je iba vyzkusovanie našej pravej lásky. Veď pocit úplného opustenia, strašná duševná bolesť celkom premiesi dušu a očisťuje ju aj od najútlejšej i najtajnejšej ne-

sriadenej sebeckosti. V duševnom rozvoji i to je krok napred. Vlastne teda i toto je nič iné, ako nevýslovná láska Ježišova k duši. Tak ju chce vychovávať, zdokonaľovať, že ju pozbavuje mlieka sladkej potechy, a priučuje ju aj na tvrdší pokrm a na suchý chlieb zralých starších.

1. *V boji.* »Musím sa strašne boriť so svojimi náruživosťami,« žaluje sa istá utrápená duša. »Ale silne dúfam, že mi Pán Boh pomôže. Veď často si vzdychám: »*Pane Ježišu, nevydávaj ma mojim náruživostiam na pospas!*« Ale v boji ustáva človek. Akoby mi už ani modlitba nepomáhala. Ale i vtedy len to opakujem: »*Veď ty to vieš, Ježišu!*« Toto je už dlhý čas moje tajomstvo, moja sila, moja potecha a všetká modlitba.«

2. *Skoro do zúfania.* Ťažké, skoro do zúfania ťažké pomery vynucujú mi slzy. Mnohí ma nerozumejú, iní upodozrievajú a osočujú, moji najbližší zas duševne ma trápia. Chcel by som niekedy zúriť a všetko dodrúzgať. Ale neurobím to. Mlčím a trpím, — nie so zúrivosťou, ale z lásky, — pravda, len odkedy poznám to mocné tajomstvo utrpenia: »*Veď ty to vieš, Ježišu!*«

Takéto priznania veľkých duší, obetavých duší, môžu aj nám cestu ukázať.

3. *Zdlhavá choroba.* Mesiace ležalo tu v špitáli biedne dievča. Boľasti začaly sa jej v hlave, potom prišly jej na chrbtovú kosť suchoty. Táto nevyliciteľná choroba priviedla osemnásfročné dievča na kraj hrobu. — A čo nato Pán Boh? Či má srdce azda ešte i toto mizerné dieťa dať trápiť? Veď už i tak je pozbavené všetkej radosti a bystrosti! Či môže byť tak krutý? Či môže toto chcieť, alebo aspoň dopustiť? — Či azda tá biedne trpiaca mladá stvo-
ra nemôže prísť i na také myšlienky? Či sa nebude takému Božiemu nariadeniu rúhať? Reptať, kliat, zlorečiť, preklínať..., azda i zubami škripať..., alebo na zúfanie myslieť...?

Pozrime si ju zblízka! So sestrou opatrovníčkou poďme k posteli, kde sa trápi. Lekári práve teraz ju brali už dvanásty raz operovať. Akási »punkcia«, akési pichanie je to, vždy nové muky pre biedne telo. Akože nás bude vítať?

Hlavu si k nám obráti a v očiach žiarila akási nadprírodzená jasnosť. Istotne i toto dievča sa cvičilo v škole malého tajomstva. Prijme ruku, čo jej podávame na pozdrav. Pýtame sa jej, ako sa má... Od-

povedá ticho, ale celkom jasne a rozhodne, hoci pre slabosť pretrháva reč, taká je vyčerpaná. »*Som šťastlivá,*« — vraví. — »*Tú lásku, ktorú mi Pán Ježiš do mňa vdýchol, vydychujem i ja. Pre toto musím trpieť... Často mi prichádza na um, koľko ráz len pozerám na kríž: *Drahý môj Ježišu, ty mi ukazuješ svoje rany; pozri, tu sú zas moje rany!* — A toto moje tajomstvo robí ma šťastlivou v mori útrap a bolesti.*«

»Ale čože je tvoje tajomstvo, milá dcéra, keď sa ozaj smiem pýtať?« — pýtam sa jej. — »Prečo by nie, velebný otče. Moje tajomstvo je: »*Spasiteľu, ja chcem byť celkom tvojou obetou!*«

Opatrujúca sestra hlboko dojatá, odvráti sa. Za roky a roky sotva sa jej to prihodilo tu v špitáli. Mladé trpiace dievča nikdy nehovorilo takto v ťažkej chorobe.

»A či ešte dlho bude trvať táto choroba?« — pýtam sa zas. — »Oj, velebný otče!« — odpovie o chvíľu s úsmevom, — »lepšie už nebudem nikdy. Už nemám nádeje na vyzdravenie... Ešte pár mesiacov a budem už celá ako Bohu obetovaná žertva. A vtedy mi srdce dosiahne, — ako to Klára vravela, — že bude čistou nádobou,

plnou obetnej krvi.« Myslela na spomenutú Kláru Boscherovu.

Tieto slová sa nám hlboko začrely do duše, akoby ich ohňom boli vpálili do nás. Na rozlúčku zas sme jej podali ruku a odišli sme. Ale slová tejto mladej, ťažko trpiacej dievky, v škole Kláry Boscherovej vyučenej mučeníčky, niesli sme si v duši na večnú pamiatku. Tu sme sa znovu presvedčili, že malé, ale tak mocné tajomstvo lásky Ježišovej ozaj môže svätých vychovávať.

V.

CELKOM V DUCHU MARIANSKOM A EUCHARISTICKOM.

Keď sme v rodine s Pánom Ježišom, tak sme i s Pannou Mariou. A zas užšie spojenie s P. Mariou sblížuje nás s P. Ježišom.

Sú duše, ktoré práve Pannu Mariu majú v stredisku svojho života. Dobre. Nebojíme sa, akoby preto poklona a úcta Božia čo najmenej sa zmenšovala! P. Maria je nám len tá zlatá spojka, čo nás tým pevnejšie spája s jej Božským Synom. Preto ani nemyslíme na to, aby si tie duše zo svojej veľkej úcty k Panne Marii čosi opustili, alebo pre »malé tajomstvo« nejakou ju

premenily. Malé tajomstvo to práve nevyžaduje. Ale to im odporúčame, aby sa v ňom marianskym duchom cvičily. Ba práve i za svoje malé tajomstvo si toto môžu zvoliť: *›Všetko s Mariou!«*, alebo: *›Všetko skrze Mariu!«* A vôbec môžeme sa s dobrým katolíckym duchom vždy priamo obrátiť na Pannu Mariu, a jej prostredníctvom k Pánu Ježišovi. Hej, môžeme jej povedať: *›Dobrá Matičko, ukáž mi tvojho Božského Syna, aby som Ho mohol milovať!«* — Veď láska je ozaj vynajdivá, a vo vynajdivosti nevyčerpatelná.

›Koľko ráz si len na túto dobrú Matku pomyslím, ktorá Synáčka má v náručí, vždy sa mi radosťou naplňuje srdce,« — píše ktosi. Táto Matka iste má veľkú moc u svojho Syna. Preto pri mojom tajomstve vždy si pripomínam Pannu Mariu. Alebo myslíte si azda, velebný otče, že zmenšujem Ježiša, keď priamo a smelo poviem a opakujem: *›Nebeská Matičko, milujem Ťa!«*?

›Viem dobre,« — píše ďalej ten istý, — *›Pán Ježiš nie je žiarlivý na svoju Matku. Takto potom i moja pobožnosť a marianska úcta vždy viac sa približuje k spôsobu,*

ktorý bl. Ľudvik Montfort Grignon tak vrele odporúča.«*)

»Ráno, keď sa prebudím, hneď mi moja nebeská dobrá Matka príde na um. Cez deň pri povinnostiach často sa vrátim v duchu k Nej. Aj večer Ona mi je ostatnou myšlienkou, keď líham. A tak myslím, že by sa nám ozaj lepšie vodilo, lepšie by stály i naše spoločné katolícke veci na celej čiare, keby naši štátnici mali živšiu a hlbšiu vieru, keby mali marianskeho ducha, ako ho mal kedysi svetoznámy verný syn sv. Cirkvi *Windthorst*. Tento ešte i na chodbách parlamentu v slobodnom čase medzi zasedaním modlieval sa ruženec. *Ja chcem do ostatného dychu verný ostať mojej dobrej nebeskej Matke. Jej patrí všetká moja práca, každá myšlienka, celé srdce. »Maria, tebe venujem v Ježišovi všetku lásku môjho srdca!«*

A ktože mohol toto písať? — Prostý robotník z Ruhrského okolia.

* * *

Celkom v duchu eucharistickom. Niektoré duše zas Duch Svätý celkom zvláštnym spôsobom priťahuje na úctu Sviatostného Pána Ježiša. A tieto po-

*) Vid' knižočku: *Príručka pravej pobožnosti k prebl. P. Marli.* (Posol, Trnava.)

tom zas v takom smere a v takom duchu si zariaďujú a pestujú svoj náboženský život. A tak sa usilujú i žiť. Niektoré sa viac zaujímajú o poklonu, iné zas často opakovanému duchovnému sv. prijímaniu venujú väčšiu pozornosť. Každá si najde sebe najviac primeraný spôsob pobožnosti.

1. »Z mojej izby« — píše voľakto, — »vidím viac kostolných veží. To mi dáva možnosť s času na čas i sem, i tam zaleť v duchu pred Sviatostného Ježiša, navštíviť Ho, klaňať sa Mu. A Božský Vāzeň lásky vďačne prijíma moje pozdravy a vzájomne ma pozdravuje. Keď na roli sám robím, hockedy zdvihnem hlavu a s túžbou pozerám na ďaleký bohostánok. A vtedy sa mi rozohreje srdce, keď sa modlím svoje tajomstvo: *»Ježišu, spál ma v ohni lásky tvojho B. Srdca!«* A táto túžba stále rastie vo mne. Myslím, že sa len vtedy utíši, keď vyhasne večná lampa môjho srdca.«

2. »Moja matka« — píše zas druhá osoba, — »trochu svetársky smýšľa. Má akýsi odpor proti môjmu častejšiemu sv. prijímaniu. Preto som častejšie neraňajkovala, ale tak, aby to nezbadala. Išla som na trh nakupovať, no, a medzitým aj na sv. prijímanie. Ale najnovšie, akoby to bola zba-

dala, dáva na mňa pozor, ako na nezdarné decko. Predloží mi i kávu a núti ma piť, aby som potom už nemohla ísť prijímať. *Ježišu, ty vieš, ako ma to bolí. Veď koľko ráz by som mohla bez škody času, bez ztraty roboty ísť na sv. prijímanie. A predsa ma odtrhujú od Ježiša.* Tak sa mi zdá, moja matka nevie pochopiť, že len vtedy jej môžem byť dobrou, poslušnou dcérou, keď budem ozaj nábožná. Zprvu som veľmi plakávala, že ma tak násilne odtrhujú od Ježiša. Ale teraz už viem, ako sa dostať k cieľu. Malé tajomstvo mi pomáha. Len toto si poviem: *»Ježišu, tebe venujem všetku panenskú lásku môjho srdca a spájam sa s tebou!«* Veď aj toto je tiež duchovné prijímanie. A čo je ozaj zvláštne, pritom mávam takú potechu, ako sotva pri sviatostnom sv. prijímaní. *Hej, Ježiš je veľmi dobrý a pozorný.* Teraz sa už ukradomky len usmievam, keď mi matka zas predkladá raňajky, a káže mi jesť, aby som vraj už raz takto prestala *»tolko sem a tam behať«*. Takto menuje ona to, keď človek chodí na sv. prijímanie. Pravda, nevidí moje myšlienky, a nepozná ani moje *»tajomstvo«* a moje spojenie s Ježišom. Lúto mi je matky, že sa usiluje odtrhovať ma

od Ježiša; ale sa i radujem, lebo Ježiš predsa je len so mnou.«

Vidieť, aká vynajdivá je láska, ale okolo viac ešte malé tajomstvo? ...

3. Ešte jeden spôsob, ako sa možno v malom tajomstve cvičiť v duchu eucharistickom: rehoľníčka, matka Klára Fey, urobila ho chýrnym. Ako spôsob bl. Grignona je zvláštny spôsob marianskej úcty i v malom tajomstve: tak i cvičenie matky Kláry Fey je vhodný spôsob eucharistický malého tajomstva. Jadro mu je toto: *pamiatku ranného sviatostného sv. prijímania cez deň v živej pamäti si zachovať a takto, nakoľko len možno, prítomnosť sviatostného Ježiša v sebe konsolidovať, ustáľovať. Takto sa usilujeme v Jeho prítomnosti zachovať, pracovať. Nakoľko je len možné, uskutočňujeme v sebe slová Ježišove: »Kto je telo moje ... prebýva vo mne a ja v ňom.« (Ján 6, 57.) To znamená zachovať si, ustáľovať v sebe milosť sv. prijímania.*

V tomto spôsobe matky Kláry Fey vychádza teda spasiteľná myšlienka na prítomnosť Božiu — zo sv. prijímania. Na toto sa stále vracala v pamäti, akoby skoro Ježišovo sväté človečenstvo, pod svätými spôsobami skryté, stále prebývalo jej v srdci; akoby jej celá denná práca nebola iba

stále poďakovanie za Jeho milostivú prítomnosť. Takto sa usilovala skrze sv. prijímanie stále byť spojená s Pánom Bohom.

Duch Boží účinkuje, kde chce (porovnaj: Ján 3, 8.) a tak účinkuje, ako chce. Koho sem, koho ta prilahuje; komu tento, komu zas tamten spôsob pobožnosti odporúča, ponúka. Preto nebehajme vrtošne za každým spôsobom pobožnosti, netrhajme sa za každou novou pobožnosťou. Vyvoľme si celkom spokojne ten spôsob, ktorý nám Duch Svätý vnútorne v našej duši odporúča, a potom ostávajme pri ňom. Pamätajme i na mieru milosti, i na naše telesné a duševné sily, a keď pochybujeme o niečom, pýtajme si radu od duchovného otca. On má posúdiť, čo je pre nás, čo stačíme s našimi silami.

Ale preto zaraz neposudzujme iných, čo po inej ceste chodia a iným spôsobom slúžia P. Bohu. Bol by to znak nedostatku svätej duševnej slobody, keby si niekto myslel, že musí sa cvičiť v každom spôsobe pobožnosti, že má sa dať zapísať do každého tretieho riadu, do každej kongregácie, že má nosiť každý agnúštok, každý škapuliar, a chcel by posudzovať tých, čo nie tak smýšľajú, nie tak robia, ako on. Z takýchto potom bývajú farizeji, pretvá-

rači, neraz len na potupu a hanbu pravému, zdravému duchovnému životu. Spomínajú ich dakedy aj rozlične posmešným menom: »svätuškári, ruženčiari, modleníci« ... (Betschwester, Betbruder.) O týchto už bolo slovo. A kto nevie, koľko škodia títo svojím nepravým, nesprávnym, falošným »pobožníckárstvom« pravému spôsobu úprimnej pobožnosti.

»Malé tajomstvo« je čosi celkom iného. V ňom pracuje kresťanská myšlienka a zásada večnej ceny, známa — keď i nie pod týmto menom — už dávno u svätých všetkých vekov. Svätí Boží všetci stáli akoby v službe *jednej* myšlienky, uskutočňovali len akoby *jedno* heslo, zásadu. A Z TOHO-TO čerpali potom tú veľkú silu, čo ich dvíhala na velebnú výšinu svätosti. Malé tajomstvo vychováva duše kresťanské, čo ozaj vnútorným životom žijú. Ich modlitba bude vždy viac prostá, jednoduchá, ako to sám Pán Ježiš odporúča. (Mat. 6, 7.) — A komu Pán Boh dá milosť a zvláštne povolanie, týmto činom môže sa dostať na spôsob tak zvanej modlitby »pokoja«, modlitby »jednoduchosti«. »Malé tajomstvo« môže časom zaviesť vyvolené duše na »veľké tajomstvo«, keď duša už skoro ani ne-

vie iného povedať, ako to jedno: ›Ježiš, Ježiš.‹

Všetké spomínané spôsoby majú teda právo jestvovať, ale nie u každého kresťana všetké; ani nie všetké sa hodia pre každého kresťana, ako to P. Max Huber S. J. dokazuje vo výbornej knihe: ›Nachahmung der Heiligen.‹ (›O nasledovaní svätých.‹) Zapamätajte si dobre: *každý má svoje osobné, celkom zvláštne a najvlastnejšie tajomstvo. Toto ho riadi a spravuje po jeho osobných cestách, dáva mu smer, naplňuje mu dušu. V tomto sa mu sústredňujú všetké modlitby, to ho celkom naplňuje veľkou láskou Božou, robí ho výborným charakterom, vnútorne šťastným a to mu pomáha vždy velebné svedoctvo vydávať svetu o Pánu Ježišovi.*

VI.

RADOSTNÝ JASOT DUŠE.

Aké hlboké radosti sa skrývajú v malom tajomstve, keď ho ozaj dobre využijeme, ukáže nám zas niekoľko príkladov.

1. Sv. Gertrúda, aby sa trocha zotavila, šla sa raz po záhrade prechádzať. Oči jej žiaria od radosti, ako aj inokedy, keď

ráz len obdivuje šlapaje krásy a moci Božej v čarokrásnej prírode. — Ale načože myslí vtedy? Čo jej ozaj hovorí srdce? ... To je jej tajomstvo. Plamene lásky vyšľahujú z jej Boha milujúceho srdca, koľko ráz len pozoruje kvietky, spevavé vtáčatá, akoby malých, milých poslov nesmiernej Božej lásky: *»Ježišu, koľká krásal-koľká krásal!«* — zvolávala vtedy. — *»Spojujem sa s tou láskou, s ktorou si to ty všetko stvoril!«*

Práve sa sohnula ku krásnemu bielemu kvietku a jej rozradované srdce nevládalo udusiť v sebe vnútorný jasot duše: *»Aký krásny si, milý kvietku, ale o koľko je krajšie čisté, nepoškvrnené srdce!«*

Ružové lístky padaly na zem, na stro-
me zas bystrý drozd si vyspevoval. *»Aké krásne je to, aké milé!«* — myslí si zas, — *»ale tvoja láska, Ježišu, o koľko je vzácnejšia a velebnejšia nad vôňu ruže, nad spev drozdov ... Ďakujem ti, ďakujem!«*

Takto hovorievala sv. Gertruda aj inokedy v tisíc prípadoch a všade zbadala hneď akéhosi radostného posla lásky Božej. Takto šla radostne cestou života.

2. Isté dievča v meste, predtým práve nie horlivé, od istého času začalo sa cvičiť v malom tajomstve. Čosi ju veľmi priťahuje

k tajomstvu sv. Gertrudy: z *otvorenej knihy čarokrásnej prírody vyčítať lásku Božiu*. Koľko ráz len zbadala kvetiny, či vo výkladoch, či v prírode, akýsi zvláštny jasot objasnil jej tvár. Nikto nevedel, prečo? Veď práve to bolo jej tajomstvo. *»Ježišu, aké krásne je to, aké krásne!«* — povedávala si, — *»ale o koľko krajšie sú tvoje oči!«*

Inokedy zas išla popri pestrej, kvetnatej lúke. Akoby kvetami posypaný, veľký koberec, nad ním vysoko jasné, modré nebo. Betka bola ako bez seba od radosti a jasala v srdci: *»Ježišu, koľká krása, koľká krása, ale o koľko krajšie bude raz tvoje nebo!«*

Onedlho potom stretla sa s dievčaťom, s nasledovnicou spomenutej *»Kláry«*. Odchodiac od nej, myslí si: *»Ježišu, aká drahá ti môže byť táto dušička. Aké šľachetné a láskavé srdce má táto moja malá priateľka! Ale tvoje Srdce je o veľa šľachetnejšie. Spasiteľu, tvoje Srdce prevyšuje všetky srdcia!«*

O pár dní bol slávnostný sprievod. S mimoriadnou skromnosťou a sobranosťou bola tam i Betka. Vedela, že táto sobranosť duše znamená jej vždy zvláštne Božie da-

ry a milosti. Ale veď sa už aj vopred chystala na tento krásny deň: prinášala drobné obety a sebazaprenia, a na prvý piatok celý košík samých ›bielych a červených ruží‹ priniesla do daru B. Srdcu na oltár. V sprievode od veľkého vnútorného pohnutia duše sotva sa mohla čo modliť. Len to jedno jej zvučalo v srdci: ›Ježišu, aké krásne je to, aké krásne! Akýže bude ešte sprievod v nebi!‹

Či nečítame niečo podobného o sv. Františkovi Assiskom.

Hľa, takéto netušené krásy najst v hlbokých osobných ›malých tajomstvách! To sú pravda krásy, o ktorých taký všedný ›priemerný kresťan‹ sotva môže mať pochop.

VII.

NOVÝ ŽIVOT A APOŠTOLÁT.

Je to skoro mystické pole, na ktoré teraz vstupujeme. Keď malé tajomstvo v duši sa upevnilo, ba — ako sa vraví — prešlo človekovi do krvi, vtedy tá duša, pravdaže, neostane na tom stupni stáť, ale akoby po zákone prírody bude ju vždy vyššie dvíhať.

Najprv jej pomôže vyslobodiť sa z náruživosti okôv a vedieť nad nimi panovať. Potom celkom dôsledne stane sa duša vždy viac obetavá, umŕtvená, ponížaná. Takto premiesenú, vnímavú dušu môže potom P. Boh — keď sa Jeho Velebnosti ľúbi — vydvihnúť na mystické výšiny duchovného života (na vyššiu modlitbu) — čiže na veľké tajomstvo.

Tento stupeň začína sa tým, že dušu akosi veľmi opanúva a zachycuje láska Spasiteľova. Vtedy sa už človek nejedná s Pánom Bohom, keď ide o nejakú obeť. Ba naopak, plný je túžby: dávať, obetovať, všetko oddať Pánu Bohu.

V tomto stave duša už ani nemôže žiť, žeby nemyslela na Ježiša, žeby menšie-väčšie udalosti dňa s Ním nespojovala, Jeho za hriechy neodprosovala, nemávala s Ním stály rozhovor, Jeho neprosila, a hlavne: žeby Mu často neďakovala.

Teraz začína prinášať prehojné ovocie i tá námaha, ktorou sme si osvojili cvičenie v malom tajomstve, kým nám neprešlo do krvi. Teraz sa vyplácajú obety, čo sme zaň prinášali. Teraz sa nám akoby oslavia tie »krušné« hodiny, čo sme prežili, a ľúto by nám bolo, keby sme ich neboli bývali

zakúsili. Teraz sú nám akoby drahocenné perly.

Poteraž zúmyselne sme ani nevraveli o tom, či treba, či je hodno si aj značiť, koľko ráz sme sa cvičili v malom tajomstve. Na začiatku — najmä kým sa boríme s ťažkosťami, kým sa priučame — veľmi dobre je na poludnie a večer naznačiť si, koľko ráz sme sa cvičili v malom tajomstve. Táto »kontrola« nás ochráni, aby sme v započatí cvičení neofarbavali, alebo ho azda i neopustili. Spôsob čiastočného zpytovania svedomia od sv. Ignáca aj na toto je veľmi príhodný. I malý sošit, na tento cieľ zostavený, s príhodnými tablicami na dni, týždne a mesiace, veľmi užitočne môžeme upotrebiť pri značení počtu cvičenia malého tajomstva.*) Len nezabúdajme, že *lepšia je láska bez číslíc, ako číslice bez lásky.*

Keď dušu takto mocne pohýňa milosť, aby sa zapierala, pre Pána Boha obety prinášala, obyčajne je čas oddať sa vodcovstvu múdremu a horlivému duchovnému otcovi. Vtedy vlastne sa začína potreba ozajstného pravého duchovného vedenia.

*) Sošit dostať u »Posla« v Trnave. »Všcobecne a zvláštne zpytovanie svedomia.« Cena 1.— Kčs.

Ale o tomto sa tu nemôžeme rozpisovať, príďaleko by sme odbočili od našej veci.

* * *

V akej miere sa približuje duša k tomuto »veľkému tajomstvu«, tak sa vyvíja v nej *činný apoštolský duch*. Človek dostáva útlý cit pre Ježiša, oduševňuje sa za jeho záujmy; trpí s ním, raduje sa s ním a hlavne usiluje sa duše mu získať.

Táto spolupráca s Ježišom za duše je vlastne ovocie povďačnej lásky k Spasiteľovi. Veď ozaj čím by sme sa mohli lepšie zavďačiť za všetky jeho dary, ako keď mu lovíme drahou jeho krvou vykúpené duše?! Povďačnosť je najkrajší kvietok lásky; a ten najviac kvitne *v apoštoláte*.

Apoštolskú akciu svetských veriacich te-rajšie pomery vždy viac vyžadujú. Preto tento apoštolát pre spásu duší musíme vždy viac zachytiť, do činnej a zdarnej služby Ježišovej postaviť a všemožne zvelaďovať. Svetským veriacim, *v prvom rade mužským*, musíme dať porozumieť, koľko sú podlžní B. Spasiteľovi za toľké dary a čo očakáva za to od nich. Povďačná láska vysvetlí im to a dá im lepšie pochopiť.

Aká nová, krásna doba by nastala, keby

aj svetskí veriaci, naši horlivší katolíci, s opravdivým kňazským, apoštolským duchom sa postavili do obetavej služby Pána Ježiša za spásu nesmrteľných duší!!

1. »Už zas dve duše som získal, ktoré mi Pán Ježiš poslal« — píše voľakto. — »Budem sa usilovať, čím lepšie ich pestovať pre Boha. Dakedy musím obdivovať, akú dôveru mi ukazujú. Po službách Božích prichádzajú horiac horlivosťou a verne mi rozpovedávajú, čo sa zas naučili »v škole Spasiteľovej«. Spolucítim s nimi v radošti, v žalosti, v starostiach, v pokúšeniach a vo všetkých bojoch. Radujem sa, keď vífazia, teším sa s nimi a ďakujem drahému Ježišovi za starostlivú lásku, čo týmto dušiam preukazuje. Keď tak dakedy badám, aké ťažké chvíle prežíva doktorá duša, ako strašne sa musí borit so všelijakými ťažkosťami, vtedy viem trochu pochopiť a precítiť veľké *starosti a útrapy duše dobrého duchovného otca*. Čo všetko môže a musí pocítiť a okúsiť horlivý kňaz pre duše, čo mu ich Pán Boh sveril. Vtedy sa potom viem i ja nábožnejšie modliť za mne sverené duše a za duchovných otcov. Prosím Pána Boha, *radšie nech mne dá menej radošti*, radšie nech mne dá viac pokušenia a opustenosti z toho, čo

by tie duše mali znášať. A dobrý Pán Ježiš čudne chytro vyslyší mi práve tieto prosby.«

2. »Len keď sa človek aj o iné duše stará, vie trochu pochopiť *obawy a starosti duchovného otca o duše a za duše*, ktorým už nemôže pomôcť len preto, lebo odbíjajú pomoc a milosť. Sám Pán Ježiš vie najlepšie, koľko takých hodín som prežil. Ale Božia Rodička, Matka milosrdenstva, aj v zúfalých prípadoch vyprosila neraz celkom podivný dar Božieho milosrdenstva.« — Takto píše zas iný horlivec, apoštolská duša.

3. »V žiackej marianskej kongregácii podarilo sa mi niekoľko členov získať »Manrezskému Odboru«, čo apoštoluje za duchovné cvičenia. Najprv som im vysvetlil, akou ohromnou silou pohýna, napína duše akási veľká náboženská myšlienka, keď si ju ozaj osvojíme. — Veď ja práve *v tomto nachádzam celú podstatu malého tajomstva!* A tu, hľa, som spozoroval, ako sa vyvinula u jednotlivých horlivosť za každú apoštolskú vec. Dostali zvláštne útly cit pre Spasiteľove záujmy. Jeden z nich na príklad počul na istej prednáške surovo urážať svätú Cirkev. Jeho malé tajomstvo — ako sa mi raz bol zdôveril — bolo toto

heslo: »Všetku svoju silu, ako svetský apoštol, venujem za Cirkev!« A to mu ani teraz nedalo pokoja, kým rečník neodvolal urážku. Po tomto zdare prišiel mi rozpovedať vec. S teplou, povďačnou láskou som mu stisnul ruku, ako výbornému svetskému apoštolovi, s tou vrelou túžbou: Dajže, Bože, čím viac takých apoštolov! — Toto píše jednoduchý mladý žiak z gymnázia.

4. »Malé tajomstvo«, dnes už v deväť, alebo i viac rečiach vydané, rúbe si vífaznú cestu po svete. Zašlo už i do iných čiastok sveta, ba — ako istý misionár píše — už i na ostrov prašivých. I tam ho s radosťou vítajú.

Príklady zo života, čo sme spomínali, dokazujú veľkú obetavú lásku k Pánu Ježišovi, spojenú s horlivým apoštolským duchom. To lepšie odporúča malé tajomstvo, ako najkrajšie vyberané slová. Či oheň apoštolskej horlivosti, čo práve ono zapáľuje, nebude sa šíriť a ďalej hlčať? Veď pochádza rovno z blčiaceho Srdca Ježišovho, ktorý nám jasno vraví: »Prišiel som oheň složiť na zem: a čože chcem, iba aby sa zapálil?« (Luk. 12, 49.)

Po všetkom, čo sme povedali, sotva máme čo priložiť. Ponechajme vec B. opatere a

pravde, čo sa v tejto praktickej pravde skrýva! Pravdivá myšlienka sama za seba pracuje. Daj Bože, aby sa čím viac horlivých duší postavilo pod zástavu malého tajomstva!

Čo by kto ako smýšľal o celom pohybe, čo sa okolo malého tajomstva po svete rozvinul, to jedno iste môžeme o ňom povedať: Kto si myšlienku malého tajomstva raz osvojil, položil si *základ pre bohatší vnútorný život*, pre zdokonalenie duše, pre zdravý, praktický, vyvýšený kresťanský život.

A keď sa to v mnohých uskutoční, tak po terajšej tmavej, krušnej dobe zas prídu lepšie časy. Vtedy zas znovu a vždy viac si budú vážiť pravý — prehlbený — Bohu oddaný — vnútorný život... Veď toto je najdrahocenejšie, čo máme na tomto svete!

A. M. D. G.

Úctivá prosba . . .

Sila príkladu zo života je ozaj divná, poučná, povzbudzujúca. Aby táto sila i v apoštoláte »malého tajomstva« prinášala ovocie, mám úctivú prosbu k velebným pánom katechétom, duchovným otcom a k všetkým starostlivým vychovávateľom našej drahej mládeže. Zvlášť pozoruhodné, poučné a povzbudzujúce príklady nech si hneď zaznačia, a keď to na väčšiu Božiu slávu aj iným dušiam dožičia, v príhodnej chvíli nech mi ich láskave podajú, aby toto slovenské »malé tajomstvo« v prípadnom ďalšom vydaní aj slovenskými príkladmi ozdobené a posilnené mohlo požehnano ďalej apoštolovať.

Trnava (Posol).

P. V. Sahulčík, S. J.

Knihst. „Sv. Andreja“, Bratislava

